

RESPOSTES

Professor d'italià, traductor i doblador de pel·lícules. Activista, fundador d'Altraltalia i membre de Federalistes d'Esquerres. Ha traduït el *Manifiesto de Ventotene*, d'Alterio Spinelli, *El poema de la rosa als llavis*, de Joan Salvat-Papasseit, i ara *L'arbre de l'erició i altres contes de la bona nit*, d'Antonio Gramsci.

Marcello Belotti

Qui és

Activista,
federalista
d'esquerres

Activitat

Professor
d'italià i
traductor

Text **Peru Erroteta**

Què diria Altiero Spinelli de la situació actual a Catalunya?

És difícil emetre una opinió en aquest sentit, però pel poc que puc conèixer Spinelli, puc intuir que estaria molt preocupat. Tots estem molt preocupats, perquè tant a Catalunya com a Espanya i a Europa estan ressorgint moviments nacionalistes. Això és molt perillós, perquè tenim exemples de nacionalismes que van desencadenar dues guerres mundials i van causar milions de morts. I respecte a la idea localista de crear un petit Estat entès com un edèn, on tot funcionarà bé i no hi haurà problemes, en discrepo moltíssim, perquè es tracta de fer les coses exactament al revés: cal enderrocar fronteres, eliminar nacionalismes inútils i lluitar per un gran Estat federat que es podria anomenar els Estats Units d'Europa.

Els nous nacionalismes europeus tenen, majoritàriament, un perfil marcadament de dretes. Però no sembla que el cas català sigui aquest.

Fa una dècada que assisteixo a l'evolució de la Lliga Llobarda i després de la Lliga Nord, que és un altre moviment nacionalista, però absolutament racista i de dretes. En el panorama de l'independentisme català hi ha, esclar, la dreta de Convergència, però Esquerra Republicana i la CUP es declaren d'esquerres. I això és una peculiaritat molt significativa. Cosa que, per cert, resulta molt complicada d'explicar als meus amics italians d'esquerres, que no entenen com hi pot haver un nacionalisme que vulgui crear noves fronteres, separar-se i anomenar-se d'esquerres i fins i tot d'extrema esquerra. Un fenomen interessant des d'una òptica d'estudi, però totalment contradictori. La gent d'esquerres, en qualsevol lloc del món, té al seu ADN la idea d'enderrocar fronteres, d'ajuntar-se. Fa quasi 200 anys, dos alemanys, Karl Marx i Friedrich Engels, van escriure el *Manifest Comunista*, que acaba dient "Proletaris del món, uniu-vos!". Per això, em molesta molt i discrepo radicalment dels qui dient que són d'esquerres volen aixecar noves fronteres.

Una altra peculiaritat de Catalunya és l'existència de, com a mínim,

dos grans àmbits socials diferenciats. Quin escenari de confluència podria haver-hi entre ells?

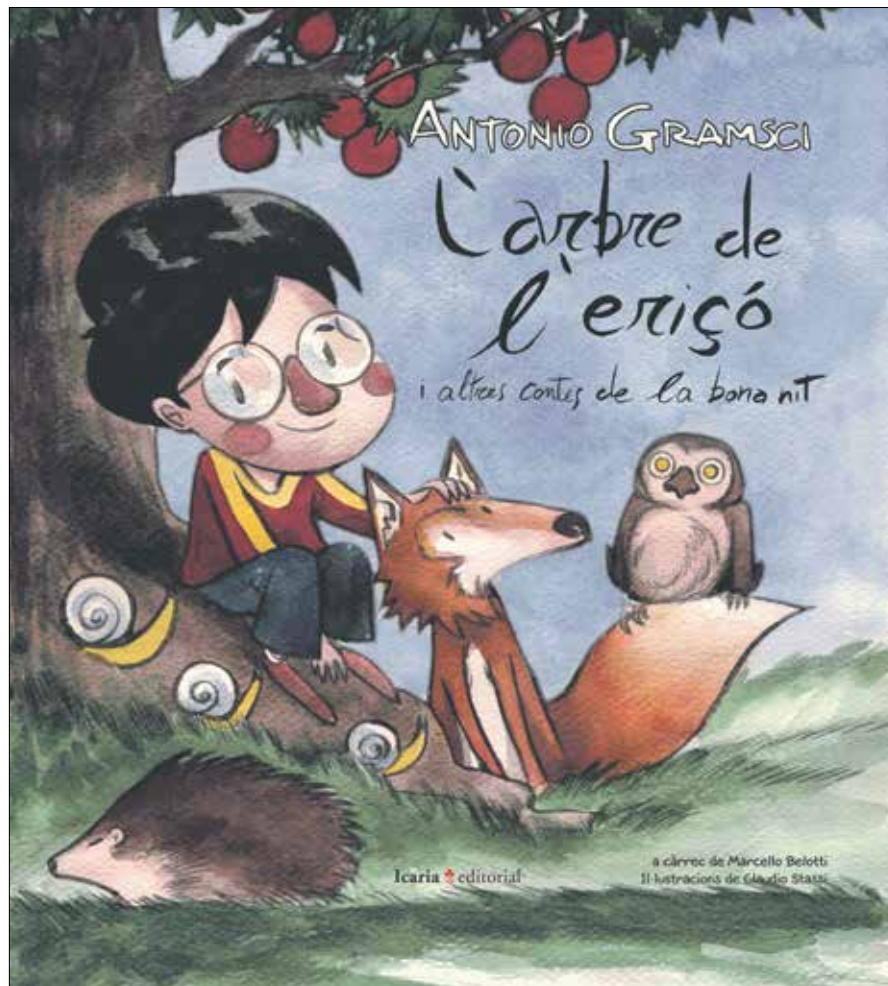
Jo em sento, d'una banda, d'aquesta terra (fa 14 anys que sóc aquí, parlo bé català i castellà) i d'altra banda sóc italià. En aquest sentit, puc tenir dues perspectives sobre la qüestió. Com a italià que visc aquí, penso que és una gran equivocació, sobretot entre les esquerres, perdre el sentit, el nord, d'una lluita comuna en un eix vertical, de lluita de classes, en favor d'una aliança amb altres partits no d'esquerres, en un eix horitzontal. El nacionalisme, de manera transversal, travessa tot l'espectre polític, incloent-hi l'esquerra, d'una manera bastant dramàtica. I penso, per tant, que els partits d'esquerres han de tornar a treballar en un eix vertical i, per tant, teixir aliances segons un programa de drets socials, i no de drets nacionals. Hi ha gent d'esquerres que associa drets socials amb drets nacionals, però crec que són dues coses contradictòries, com ho estan demostrant clarament els fets.

I la convivència entre la llengua catalana i la castellana?

Com a italià que viu de les llengües, que és la meua feina, resulta molt significatiu que aquí es parlin dos idiomes. Català i castellà han de tenir el mateix espai de ciutadania, han de ser paritaris i ser considerats iguals. Ni el castellà pot ser interpretat com l'idioma de l'imperi ni el català com un dialecte dels *polacos*. Totes dues visions són racistes. És molt interessant viure en una terra bilingüe. Tinc dos nebots, fills d'una parella italiana, que a casa parlen italià i a l'escola estudien en català i castellà. Quan estem sols parlo amb ells en italià. Però quan estan amb els amics, parlem català o castellà i em corregeixen la pronunciació. Tot aquest *melting-pot*, aquest *translanguaging* és positiu, interessant i bonic. I, a més, és molt beneficiós per al cervell dels nens i dels adults.

Considera que ha pogut existir un desequilibri lingüístic entre el català i el castellà, a conseqüència de les polítiques dutes a terme a Catalunya?

Cal partir del fet que, durant 40 anys, el català va estar prohibit oficialment. En conseqüència, s'entén perfectament que amb la democrà-

cia s'apliqués el model d'immersió lingüística, amb la intenció que el català no es perdés. Un idioma s'aprèn parlant-lo, sentint-lo a la televisió i la ràdio, llegint la premsa... sens dubte. Però, sobretot, si a l'escola se n'estudia la gramàtica, la literatura i la sintaxi. Catalunya va fer ben fet de crear aquest model lingüístic, però cal entendre que aquesta terra és bilingüe, afortunadament. I s'ha de tenir en compte que té molt de mèrit que gent que no parlava català ho acceptés. Cosa que ara, amb l'exacerbació de les coses, es podria arribar a produir una mena de rebuig, fins i tot al català. Això és un greu error de l'independentisme, perquè en l'olla dels conflictes nacionals no s'hi haurien de ficar les llengües. Sobretot, tenint en compte que aquest és el moment, en tota la història de Catalunya, en què el català s'està cuidant més. A la pràctica, de manera fluida, la gent passa d'un idioma a l'altre sense problemes. I respecte al castellà, s'ha de dir que és molt important mantenir-lo i promocionar-lo com a llengua pròpia de Catalunya que és. Crec que actualment són molt poques les hores que es dediquen a les escoles al castellà i la seva literatura. En aquest context, també s'ha des-

plegat un eix horitzontal perillós: tot el que sigui en català està bé, la resta, no. No obstant, en l'eix social no importa quin idioma es parla, i si es parlen més idiomes, millor. El castellà i el català són dos idiomes molt bonics i cal cuidar-los tots dos.

Parlant de llengües, acabes de traduir *L'arbre de l'erigó* i altres contes de la bona nit, d'Antonio Gramsci...

Acabo de traduir al castellà i al català uns contes que Antonio Gramsci va escriure des de la presó, cap als anys 30, per als seus fills, que s'havien refugiat a Moscou amb la seva mare, Julka Schucht, violinista russa, que Gramsci havia conegut el 1921 en el seu primer viatge a la capital soviètica com a delegat del Partit Comunista d'Itàlia, acabat de fundar. Són molt coneguts els *Quaderns de la presó* i les cartes d'Antonio Gramsci, però els seus escrits per a nens (petits, com ho eren els seus fills), uns 80 contes, que enviava en part per carta, perquè era l'únic mitjà que li permetia de veure la censura, són meravellosos. Són contes infantils, però amb una segona lectura que també va adreçada als adults.

Per què aquests contes s'han publicat en italià, català, castellà i sard?

Com a vector d'unitat, com a element per fer caure fronteres lingüístiques i polítiques. Els contes de Gramsci, molt bonics, també són pedagògics. Transmeten una lectura del món i de les coses. Parlen del bé i del mal, d'opressors i oprimits, del que és just i el que no, d'individualitat i col·lectivitat... Qüestions socials i ètiques molt contundents. I vam decidir publicar-los en quatre llengües, dues d'ampli espectre (italià i castellà) pel nombre de parlants i dues més minoritàries (sard i català), tenint en compte que al municipi de l'Alguer, a Sardenya, es parla un català antic. Itàlia és un país plurilingüístic, encara que a l'escola s'estudiï només en italià. És un primer pas d'un projecte que es pot anar desenvolupant en aquest o altres formats, com un altre projecte sobre Altiero Spinelli que tinc en cartera.

Parlant d'Altiero Spinelli i atesa la teva adscripció a Federalistes d'Esquerres, què es podria dir sobre el federalisme referit a Catalunya, Espanya i Europa?

Hem sortit de l'armari, però ens hem de convertir en hegemònics, com deia Antonio Gramsci. No hem de tenir por de res ni de ningú, perquè les nostres propostes federalistes són les més intel·ligents, les més viables i les que, de manera contrastada, han funcionat millor a tot el món fins ara. Molta gent pot pensar que el federalisme homogeneïtza i aplatina. No, de cap manera. El federalisme és el més respectuós amb les diferències lingüístiques, culturals, d'actituds... Però té una idea d'unitat, de col·laboració, de solidaritat entre diversos territoris, d'un mateix país o d'un mateix continent, com pot ser Europa. El federalisme soluciona conflictes que d'una altra manera no es podran solucionar, i un cas evident és el de Catalunya. El federalisme no pot estar buit de continguts socials, sinó tot al contrari. Per això em vaig apuntar a Federalistes d'Esquerres. Perquè proposa la millor solució, tant per a Catalunya en relació amb les altres comunitats i nacions d'Espanya, com també per a Europa, com a forma de lluitar contra els feixismes que, en els últims temps, veiem com estan ressorgint de manera molt preocupant en molts països del continent. ■